

2026. gada 1. aprīlī

Savlaicīga koksnes izmantošana – ieguvums klimatam un ekonomikai

Lai savlaicīgāk un ilgtspējīgāk apsaimniekotu mežus, palielinātu CO₂ uzkrāšanu augstas pievienotās vērtības koksnes produktos, mazinātu ekoloģiskos riskus un vienlaikus stiprinātu Latvijas kokrūpniecības konkurētspēju, Latvijas Kokrūpniecības federācija aicina veikt grozījumus Meža likumā, kas paredz pārskatīt galvenās ciršanas vecumu mežos valdošajām koku sugām, tuvinot to Igaunijas un Skandināvijas prasībām.

Pašreizējais regulējums Latvijā būtiski atpaliek no Ziemeļvalstu un pat kaimiņvalsts Igaunijas prakses. Tādas valstis kā Somija un Norvēģija ļauj meža īpašniekiem pašiem lemt par ciršanas laiku, savukārt Zviedrija un Igaunija nosaka ievērojami, pat par vairākiem desmitiem gadu, zemāku ciršanas vecumu nekā Latvijā. Latvijā šobrīd noteiktais ciršanas vecums – piemēram, priedei 101 gads un eglei 81 gads – ierobežo meža īpašnieku iespējas elastīgi reaģēt uz tirgus un klimata apstākļiem. Tas rada nevienlīdzīgus konkurences apstākļus reģionā un samazina nozares spēju pilnvērtīgi attīstīties. Piedāvātie grozījumi paredz samazināt ciršanas vecumu par 20 gadiem.

Mežu apsaimniekošanai ir izšķiroša loma, lai Latvija un Eiropa sasniegtu klimata mērķus. Ja meži tiek cirsti pārlietu vēlu, koki zaudē savu spēju efektīvi piesaistīt CO₂, kā arī samazinās to potenciāls kļūt par augstas pievienotās vērtības produktiem, kuros ogleklis tiek uzkrāts desmitiem un pat simtiem gadu. Pārauguši koki kļūst ievērojami mazāk noturīgi pret klimata riskiem – tie ir jutīgāki pret kaitēkļiem un slimībām, kā arī biežāk cieš no trapes. Turklāt bojāta vai pāraugusi koksne bieži tiek izmantota tikai enerģētikā, kas nozīmē tūlītēju CO₂ emisiju atmosfērā, nevis ilgtermiņa oglekļa uzkrāšanu.

“Ilgtspējīga mežsaimniecība nozīmē gudru līdzsvaru starp dabas saglabāšanu un resursu izmantošanu. Ja koksni izmantojam savlaicīgi un pārvēršam augstas pievienotās vērtības produktos, mēs faktiski palīdzam klimatam,” uzsver Latvijas Kokrūpniecības federācijas izpilddirektors Artūrs Bukonts.

Samazinot galvenās cirtes vecumu, iespējams būtiski palielināt kvalitatīvas lietkoksnē īpatsvaru, kas ir piemērota mēbeļu ražošanai, saplākšņa izstrādājumiem un mūsdienīgām koka būvkonstrukcijām. Šādi produkti ne tikai uzkrāj oglekli ilgtermiņā, bet arī rada ievērojami lielāku ekonomisko vērtību.

Elastīgāka pieeja mežaudžu apsaimniekošanai ļautu samazināt dabisko atmirumu, efektīvāk izmantot izaudzēto koksni un palielināt ienākumus no viena hektāra. Vienlaikus tas veicinātu bioekonomikas attīstību un jaunu tirgu – tostarp CO₂ piesaistes un dabas kredītu – izmantošanu.

“Ja vēlamies būt konkurētspējīgi Baltijā un Skandināvijā, mums jāpielāgo normatīvais regulējums mūsdienu realitātei. Pretējā gadījumā zaudē gan nozare, gan valsts ekonomika kopumā,” norāda A. Bukonts, uzsverot, ka šīs izmaiņas ir būtisks solis ceļā uz klimatneitrālu un ekonomiski spēcīgu Latviju.

Par Latvijas Kokrūpniecības federāciju:

Kopš 2000. gada Latvijas meža nozares uzņēmumu asociācijas apvienojušās biedrībā “Latvijas Kokrūpniecības federācija”. Tās mērķis ir veicināt Latvijas meža nozares attīstību sadarbībā ar ieinteresētajām institūcijām, veidot ilgtspējīgu, stabilu ekonomisko vidi meža nozares uzņēmumu attīstībai un konkurētspējas paaugstināšanai, kā arī nodrošināt Latvijas kokrūpniecības interešu starptautisku pārstāvniecību un asociāciju darbības attīstīšanu un koordinēšanu. Latvijas Kokrūpniecības federācija pārstāv vadošās meža nozares nevalstiskās organizācijas Latvijā: Latvijas Mežizstrādātāju savienību, Latvijas Neatkarīgo Mežizstrādātāju Asociāciju, Latvijas Biomasas asociāciju, Latvijas Kokapstrādes uzņēmēju un eksportētāju asociāciju, asociāciju “Latvijas Koks”, Latvijas Kokmateriālu ražotāju un tirgotāju asociāciju, Mēbeļu ražotāju asociāciju Latvijā un Latvijas koka būvniecības klasteri.

Papildu informācija:

Artūrs Bukonts,
Latvijas Kokrūpniecības federācijas izpilddirektors
Mob. tālr.: +371 22 015 715
arturs.bukonts@latvianwood.lv